

PRÁCA NA NOVÝCH NORMÁCH PRE DEFINOVANIE DOKUMENTOV THE WORK ON A NEW STANDARDS FOR DOCUMENT DEFINITION

Jozef Bajla, Drahoslava Sekerešová

Abstract

The article describes the work on formulating a new strategy of document management and creation of terminology, which are prepared by international standards. New terminology and new content of some technical documents require our preparation not only formal but also in material and terminological way. Terminological aspects are important in establishing and adopting of international and European standards, so it is necessary to increase attention and focus at this area in our country. In the near future, we expect number of changes, not only in technical and technological field, but also in work organization and production management.

Key words: international standards, revision of standards, document management, new terminology

Úvod

Po ukončení etapy tvorby základných dokumentov pre rôzne špecifické pravidlá tvorby rôznych typov dokumentov sa začala etapa formalizácie typov dokumentov, tvorba jednotnej terminológie, rozdelenia a označovania dokumentov a hlavne definovania obsahu dokumentov z pohľadu ich manažovania. Práca technickej komisie ISO TC 10 sa v tom období zameriava práve na tieto aspekty. Príspevok má za cieľ informovať o práci na norme ISO/CD 29845 a ISO/DIS 10209.

Materiál a metódy

V rámci práce technickej komisie TC 10 a jej subkomisie SC 1 *Základné pravidlá* pracuje pracovná skupina WG 6 so sekretariátom pri SIS na návrhu medzinárodnej normy ISO/CD 29845 *Technická dokumentácia výrobkov - Druhy dokumentov*. V norme sú sformulované návrhy definujúce typy a obsah technickej dokumentácie, spracúvané približne od r. 2002. Za ten čas subkomisia zhromaždila materiál a sformulovala návrh normy, ktorý je v súčasnosti pripomienkovaný a verejne prejednávaný v rámci členských a afilovaných krajín.

Pracovná skupina ako základný cieľ si stanovila tieto ciele:

- uľahčiť štruktúrovanie pre PDM – manažovanie systémov údajov o výrobkoch;
- uľahčiť vyhľadávanie a opravy dokumentov;
- vytvoriť typy dokumentov pre účely lepšej komunikácie a pochopenia častí, zahrnutých do výmeny dokumentov;
- splniť požiadavky formulované v norme ISO 7200:2004 zohľadňujúce typy dokumentov...

Pracovná verzia návrhu normy má zatiaľ 4 základné časti: prehľad, normatívne odkazy, termíny a definície, formy prezentovania.

V tretej časti je sformulované názvoslovie a definície pojmov zásadne novým spôsobom, zohľadňujúcim prácu s dokumentami. Medzi základné pojmy boli zaradené:

- **dokument** – definované a štruktúrované množstvo informácií, ktoré môžu byť manažované a vymieňané ako celok (jednotka) medzi používateľmi a systémami;

- **dokumentácia** – súbor odpovedajúcich dokumentov;
- **typ dokumentu** – definovaný dokument s rešpektovaním špecifického obsahu informácií, funkcie a formy prezentácie.

Formy prezentácie (uvádzania) informácií sú prehľadne uvedené v tabuľke 1.

Tabuľka 1 Formy prezentácie dokumentov

Table 1 Forms of document presentation

Forma dokumentu	Popis	Oblasť použitia
1 Výkres	Grafické znázornenie zobrazenia tvaru, rozmerov fyzických častí alebo zostavenia, spravidla v mierke	A
2 Model	3D fyzikálny alebo digitálny popis konkrétneho tvaru objektu	B, C
3 Schéma	Grafické zobrazenie znázorňujúce funkcie objektov vytváraného systému a jeho vzťahy použitím grafických prvkov a značiek	A
4 Diagram	Súhrn informácií vo forme tabuľky, grafu alebo diagramu	B, D
5 Graf	Grafické znázornenie vzťahov spravidla dvoch premenných, vyznačených na dvoch kolmých osiach	B, D
6 Zoznam	Dokument prezentujúci informácie v riadkoch a stĺpcoch	A
7 Text	Popísanie použitých označení, napr. pri zázname inštrukcií a popisov (prípadne určitých zámerov)	A

Oblasť použitia je označená písmenom podľa tabuľky 2.

Tabuľka 2 Označenie technických oblastí

Table 2 Codes of technical areas

Označenie	Technická oblasť
A	všetky oblasti
B	stavebníctvo
C	strojárstvo
D	technológie a procesné inžinierstvo

Treba poznamenať, že v tabuľke sa jedná o typické spôsoby použitia v jednotlivých oblastiach, informácie v titulných blokoch sú štandardné, vzhľadom na typ a druh dokumentu.

V časti 4 sú definované a na príkladoch znázornené rôzne druhy dokumentov, pričom vo väčšine prípadov ide o nové definície, resp. nové názvy druhov dokumentov. Medzi výkresmi sú novozavádzané pojmy ako výkresy spájaných častí, dodávateľské výkresy, ilustračné výkresy (popisové), blokové plány, plány umiestnenia.

Zavedená je nová skupina dokumentov – *model* – ako aj jeho typy. Ide o potrebu odlišiť tvorbu dokumentu pomocou programových balíkov v 3D zobrazení. Osobitná pozornosť je venovaná zoznamom, kde je použitá celá škála nových pojmov pre dokumentáciu. Asi najvýraznejšie zmeny prináša norma v oblasti textových dokumentov, kde sú zahrnuté nielen technické špecifikácie, normy a usmernenia, ale aj špecifikácie zvarovacích postupov, overovací plán, plán skúšok, pokyny pre montáž, plán kvality a špecifikácie výrobných postupov. Niektoré sú názvom zhodné, ale majú komplexnejší obsah, niektoré sú úplne nové a charakterizujú nové trendy pri manažmente výroby a zabezpečovania kvality.

Ďalší návrh normy, pripravovaný v subkomisii SC 1 je ISO/DIS 10209 *Technická dokumentácia výrobkov – Slovník – Pojmy súvisiace s technickými výkresmi, definíciou výrobku a odpovedajúcich výrobkov*, pripravovaný ako revízia normy ISO 10209-1:1992, ISO 10209-2:1993 a ISO 10209-4:1999.

Návrh sa zameriava na termíny a definície používané pri tvorbe a spracovaní technickej dokumentácie výrobkov na technických výkresoch a ostatných relevantných dokumentoch. Nové definície boli formulované na základe požiadaviek pracovných skupín a subkomisií v TC 10 pre nové a revidované normy a zahŕňajú budúce zmeny v týchto normách. V časti 2 sa definujú nové základné (všeobecné) pojmy, v časti 3 zaradené pojmy z oblasti zobrazovania pohľadov, časť 4 sa zaoberá rozmermi. V časti 5 sa definujú pojmy súvisiace s čiarmi, časť 6 je venovaná toleranciam, v časti 7 sú definované grafické prvky a v časti 8 značky (symbolológia). Časť 9 je zameraná na 3D modelovanie, časť 11 na definovanie pojmov pre dokumentáciu a časť 12 na pojmy z manažmentu dokumentov. Celkovo je takto v návrhu spracovaných 362 pojmov. Informatívna príloha obsahuje prehľadnú stromovú štruktúru jednotlivých pojmov v rámci tpd. V prípadoch, že pojem má 2 alebo viac definícií, je určená prednostná definícia.

Pri každom pojme je uvedené odvolanie na normu, kde sa vyskytuje. Pripomienkovanie návrhu sa začalo 1. 4. 2010 a bude ukončené 1. 9. 2010.

Predpokladá sa, že po pripomienkovaní môžu nastať zmeny vo formuláciách pojmov a definíciách, prípadne môžu pribudnúť ďalšie nové pojmy. Preto je cieľom tohto príspevku upozorniť širokú odbornú verejnosť i odborníkov, zaoberajúcich sa touto problematikou hlbšie, na zásadnom posune terminológie v oblasti technickej dokumentácie a potrebe zareagovať na tieto zmeny. Rovnako je dôležité túto problematiku oživiť v príslušných technických komisiách a otvoriť širšiu diskusiu na tvorbe nových pojmov.

Výsledky a diskusia

Ako vidieť z popisu návrhov noriem, dochádza v manažmente dokumentov a v tvorbe terminológie k snahe vylepšiť orientáciu v rôznych typoch a spôsoboch vyjadrovania technických údajov, ktoré by mali priniesť podstatne lepší prehľad v dokumentácii a urýchliť tvorbu knižníc a archívov dokumentov v hierarchickom usporiadaní. Preto je nutné presne definovať a stanoviť typ a obsah dokumentu. Zároveň s týmito snahami sa zavádzajú nové termíny a definície, ktoré podmieňujú presnosť triedenia a registrácie dokumentov. Stojí pred nami úloha pripraviť sa na tieto skutočnosti a v krátkej budúcnosti správne reagovať na nové zmeny. Zaužívané pojmy a často nejednoznačné názvy dokumentov môžu v budúcnosti spôsobiť značné škody pri organizovaní výroby, montáže a predaja tovarov a služieb.

Záver

V príspevku sme sa snažili upozorniť na významné práce pri formulovaní novej stratégie manažmentu dokumentov a tvorbe novej terminológie, ktoré sa súborom medzinárodných noriem pripravujú. Nová terminológia a nový obsah niektorých technických dokumentov vyžadujú našu spoločnú prípravu nielen vo formálnej, ale tiež vo vecnej a terminologickej rovine. Práve terminologické aspekty často robia problémy pri zavádzaní a prijímaní medzinárodných a európskych noriem, preto je nutné zvýšiť pozornosť a zamerať sa hlavne na túto oblasť. Budúcnosť je treba vidieť z kontextu množstva zmien nielen v technickej a technologickej oblasti, ale tiež v oblasti organizácie práce a manažmentu výroby.

Použitá literatúra

1. ISO/CD 29845 *Technická dokumentácia výrobkov - Druhy dokumentov*. TC10/SC1 N 894 WG6, secretariat SIS. Interný pracovný materiál.
2. ISO/DIS 10209 *Technická dokumentácia výrobkov – Slovník – Pojmy súvisiace s technickými výkresmi, definíciou výrobku a odpovedajúcich výrobkov*. TC10/SC1, secretariat SIS. Interný pracovný materiál.
3. BAJLA, J.: *Tvorba technickej dokumentácie*. 1. vyd., VES SPU v Nitre, Nitra 2006, 287 s.
4. MEDVECKÝ, Š. a kol.: *Konštruovanie 1*. 1. vyd. EDIS – vydavateľstvo ŽU v Žiline, Žilina 2007, 626 s.

Súhrn

V príspevku sa popisuje práce pri formulovaní novej stratégie manažmentu dokumentov a tvorbe terminológie, ktoré sa súborom medzinárodných noriem pripravujú. Nová terminológia a nový obsah niektorých technických dokumentov vyžadujú našu spoločnú prípravu nielen vo formálnej, ale tiež vo vecnej a terminologickej rovine. Terminologické aspekty sú dôležité pri zavádzaní a prijímaní medzinárodných a európskych noriem, preto je nutné zvýšiť pozornosť a zamerať sa na túto oblasť u nás . V krátkej budúcnosti sa očakáva množstvo zmien nielen v technickej a technologickej oblasti, ale tiež v oblasti organizácie práce a manažmentu výroby.

Kľúčové slová: medzinárodné normy, revízia noriem, manažment dokumentov, nová terminológia